

Jæren distriktpsikiatriske senter

Brukerstyrte plasser

Kløver 2 har tre plasser reservert for brukere med avtale om brukerstyrt plass.

Bakgrunn

Bakgrunnen for prosjektet med brukerstyrte plasser går tilbake til 2005. Situasjonen på rehabiliteringsposten for psykose og schizofrenilidelser var krevende. Gjennom flere år hadde posten slitt med overbelegg, mange tvangsinnleggelse og dårlig fungerende pasienter. Personalet var slitne. Noe måtte gjøres, og målet var tosidig: Pasientene skulle få bedre nytte av innleggelsene og miljøet i sengeposten skulle bedres.

Det var ikke rom for verken flere ansatte eller redusert sengekapasitet. Muligheten lå i å disponere sengekapasiteten på en annen måte.

Innhold

Prosjektet innebar at to senger fikk status som krisesenger. Disse sengene var forbeholdt godt kjente pasienter, oftest pasienter som hadde hatt lange opphold på sengeposten, og som hadde strevd med overgangen fra institusjonstilværelse til egen leilighet i kommunen.

Pasientene i målgruppen inngikk avtale om hvordan krisesengene skulle brukes. Målet var å komme en forverringsperiode / krise i forkjøpet ved at pasientene selv kunne be om innleggelse uten å gå via fastlegen eller legevakten. Innleggelsestiden skulle ikke overskride 5 døgn, og intervallene mellom innleggelsene skulle være minst 14 dager. Innleggelsen kunne skje hver dag frem til kl. 21. Pasientene måtte ringe på forhånd, og komme seg til avdelingen på egen hånd. Oppholdet skulle være preget av ro og hvile, uten intervensjoner i behandlings- eller oppfølgingsopplegg.

Under forberedelsene for prosjektet fryktet personalet at krisesengene ville bli misbrukt; at pasientene ville utnytte tilbudet maksimalt, at de ville komme på tidspunkt med lav bemanning, osv. Det ble også stilt spørsmål ved om pasientene ville klare å forholde seg til en slik avtale. Alle bekymringene ble gjort til skamme!

Fra prosjekt til drift

Prosjektet er nå videreført som ordinært tilbud ved denne sengeposten på Jæren DPS. Kriseplassene omtales nå som brukerstyrte plasser, og det er lempet på noen av kriteriene i avtalen ved at intervallene for innleggelse er opphevet. Ved de andre sengepostene er det opprettet et lignende tilbud for de av pasientene som dette viser seg nyttig overfor.

Resultater

Resultatene av prosjektet om brukerstyrte plasser er dokumentert i 2 artikler:

- Heskestad, S. og Tytlandsvik, M.: Brukerstyrte kriseinnleggelses ved alvorlig psykisk lidelse. *Tidsskrift Den Norske legeforening nr. 1, 2008*
- Tytlandsvik, M. og Heskestad, S.: Erfaringar med brukarstyrt innlegging ved psykosepost - ein kvalitativ evalueringstudie. *Vård i Norden 3-08*.

Prosjektet er presentert på flere konferanser, og omtalt i flere tidsskrift. Fagmiljøer fra ulike deler av landet har besøkt eller vært i kontakt med Jæren DPS for inspirasjon og detaljinformasjon.

Resultatet av prosjektet, og effekten av tilbudet om brukerstyrte plasser, er flersidig:

- Brukerne uttrykker tilfredshet med et lavterskeltilbud uten omfattende innleggelsesprosedyrer og "utspørring". De setter pris på komfort, måltider og god søvn. De kan søke beskyttelse fra negative elementer i nærmiljøet (særlig i f.m. rusmisbruk). De verdsetter friheten ved å innlegges og utskrives helt på eget initiativ. Dette uttrykkes spesielt av de som har lang erfaring med tvangsinnleggelses. Effekten i f.t. tvangsinnleggelses vises i figur 3 i Legetidsskriftet.
- Samarbeidsparter i kommunehelsetjenesten opplever at DPS'et er tilgjengelig for de av brukerne som har omfattende og sammensatt tjenestebehov. Dermed blir det ikke nødvendig med føre-var-handlinger, og de spares for slitasje som følge av alt for store utfordringer på kommunalt nivå.
- Pårørende har samme opplevelse av tilbudet som ansatte i kommunehelsetjenesten. Både pårørende og kommunehelsetjenesten hjelper de dårligst fungerende til å benytte seg av tilbudet. Brukeren vil dermed lære seg hvordan han/hun kan benytte seg av tilbudet på en optimal måte.
- Tilbudet om brukerstyrte plasser bidrar til å utvikle og opprettholde relasjoner og samarbeid mellom brukere, pårørende, kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Tilbudet forutsetter godt kjennskap til hverandre og tillit til hverandres vurderinger. Parallelt med etableringen av brukerstyrte plasser, har det pågått et annet samarbeidsprosjekt ("Enkelt og greit i lag") som har vektlagt de samme samarbeidslinjene. Disse prosjektene har gjensidig styrket hverandre.

Etablering av brukerstyrte plasser innebærer en helt ny tenkning om personer med alvorlig psykisk sykdom. De viser seg tilliten verdig ved å benytte seg av tilbudet etter intensjonene, de viser seg kompetente til å inngå avtaler innenfor et felt som tidligere stort sett var forbeholdt fagekspertisen. Disse erfaringene får ringvirkninger i f.t. brukergruppen generelt, og har bidratt positivt til den rådende holdning til mestring, empowerment og brukermedvirkning generelt.